

POSUDEK

oponenta na diplomovou práci Andrey Synkové „Právní režim těžby v kosmu“ předloženou na Univerzitě Karlově Právnické fakultě

Diplomová práce je členěna na úvod, sedm částí a závěr. Vlastní text diplomové práce včetně poznámek pod čarou má dle prohlášení diplomantky 160 916 znaků. Práce byla odevzdána v říjnu 2023 (datum uzavření rukopisu 14. 10. 2023). Diplomová práce je věnována problematice mezinárodního kosmického práva.

Ve své práci autorka nejprve vymezuje základní pojmy týkající se zvoleného tématu. Při vymezení základních pojmů je pro účely práce zejména důležitý pojem přírodní zdroje. Diplomantka označuje přírodní zdroje ve smyslu průmyslově využitelných prvků a minerálů, které se potenciálně mohou stát předmětem komerční těžby (str. 6). Konstatuje, že v současné době je pozornost soustředěna především na těžbu zmrzlé vody z Měsíce. V následující kapitole se uchazečka zaměřila na vývoj právního režimu kosmického prostoru a nebeských těles. Zaměřila se na období předmluvní zahrnující rezoluce OSN a následně na právní režim kosmického prostoru podle Kosmické smlouvy z roku 1967. Na str. 8 diplomantka uvádí, že v podání Kosmické smlouvy má kosmický prostor a nebeská tělesa charakter mezinárodního prostoru, jež patří celému lidstvu. V této souvislosti je otázka zda pojem patří všemu lidstvu (province of all mankind) se vztahuje ke kosmickému prostoru a nebeským tělesům nebo k výzkumu a využívání? V souvislosti s Kosmickou smlouvou by bylo vhodné si ujasnit terminologii zda se jedná o „průzkum a využívání“ jak je obsažen v názvu Kosmické smlouvy a v čl. 1, který odpovídá autentickému anglickému textu nebo zda používat český překlad výzkum a využívání. Následuje zmínka o právním režimu kosmického prostoru podle Dohody o Měsíci z roku 1979. Kapitola je uzavřena shrnutím, kde je mimo jiné zmínka o dokumentu Artemis Accords, který je však v práci uveden poprvé.

Následuje kapitola nazvaná mezinárodněprávní režim těžby v kosmu, která tvoří jádro celé práce. Princip společné dědictví lidstva na str. 13 není zcela přesně interpretován. Podle uchazečky předpokládá, že „veškeré benefity vyplývající z využívání kosmických zdrojů musí být rovnoměrně sdíleny mezi všechny státy, a to bez ohledu na míru participace toho kterého státu v předmětných kosmických aktivitách“. V kapitole se uchazečka zabývá i problematikou vlastnictví přírodních zdrojů vytěžených a nevytěžených (str. 15 a násl.). Uvádí zde řadu názorů, jak k této otázce přistupuje diplomantka? Následuje podkapitola o právním režimu těžby v kosmu z hlediska Dohody o Měsíci z roku 1979. Uchazečka podrobně rozebírá zejména čl. 11 této smlouvy. Uchazečka uvádí i možnou inspiraci některých ustanovení Dohody o Měsíci pro případnou budoucí (str. 19). Na str. 19 však není přesné konstatování s odkazem na čl. 3 odst. 4 Dohody o Měsíci, že Dohoda jde nad rámec Kosmické smlouvy. Stejně ustanovení o zákazu budování vojenských základen apod. je v čl. IV odst. 2 Kosmické smlouvy. Celkově vyvstává otázka zda je právní úprava Dohody v souladu s Kosmickou

smlouvou z roku 1967, zejména z hlediska čl. 11? V následující podkapitole je rozebrán dokument Artemis Accords z roku 2020, který je dohodou mezi USA a dalšími státy. Na str. 21 uchazečka uvádí, že „kontroverzním ustanovením Accords je oddíl 11, který předpokládá vytvoření tzv. „bezpečnostních zón“ za účelem zabránění škodlivého rušení či zasahování (*harmful interference*) do aktivit a operací určitého státu“. Jaký je názor uchazečky na vytváření těchto zón z hlediska Kosmické smlouvy? V následující podkapitole diplomantka rozebírá dokument Building Blocks a jeho možný přínos. Dále se zaměřuje na možné scénáře vývoje právní úpravy těžby v kosmu. Čtvrtá kapitola diplomové práce je věnována národní právní úpravě těžby v kosmu. V této kapitole diplomantka charakterizovala jednotlivé právní úpravy a snažila se vymezit jejich podobnosti a odlišnosti. Postupně zde rozebírá právní úpravu v USA, Lucembursku, Spojených arabských emirátů o regulaci kosmického sektoru, následuje kapitola o postoji dalších států k těžbě v kosmu Ruska, ČLR, Indie včetně European Space Agency. Následující kapitola je věnována srovnání právního režimu těžby v kosmu a těžby na mořském dně. Následuje shrnutí a závěr.

Pokud jde o hodnocení, diplomantka kvalifikovaně rozebrala danou problematiku, naplnila cíle své práce. Diplomová práce svědčí o zájmu autorky o zvolené téma a je komplexním, aktuálním zpracováním otázek právního režimu přírodních zdrojů na nebeských tělesech. Autorka prokázala svou schopnost pracovat s příslušnými dokumenty, literaturou a ty použít na zvolené téma. V tomto směru diplomová práce naplňuje zcela své poslání. Uchazečka se zabývá aktuálním tématem, při jeho uchopení formuluje i vlastní názory. Při zpracování své práce čerpala diplomantka z dokumentů a publikací, zejména v anglickém jazyce, vychází ale i z české literatury věnované zvolenému tématu. Práce obsahuje 198 poznámek pod čarou. Z formálního hlediska je práce napsána srozumitelným jazykem.

Diplomová práce plně splňuje požadavky kladené na tyto práce a **doporučuji** jí k ústní obhajobě. Předběžně jí hodnotím známkou **výborně**. Při ústní obhajobě doporučuji, aby se diplomantka zaměřila na otázky a připomínky obsažené v posudku a dále na otázky: na jakých principech by měl být vytvořen mezinárodní režim pro využívání přírodních zdrojů na nebeských tělesech, případně s inspirací režimu mořského dna. V případě, že by nebyl vytvořen, k jakým problémům by mohlo docházet při využívání přírodních zdrojů na nebeských tělesech?

V Praze dne 25. 12. 2023

prof. JUDr. Jan Ondřej, CSc., DSc.